

Socialstyrelsen

Anbefalinger til en kommunal indsats mod vold i nære relationer

Juni 2022

Viden til gavn

Publikationen er udgivet af
Socialstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Tlf: 72 42 37 00
E-mail: info@socialstyrelsen.dk
www.socialstyrelsen.dk

1. udgave.
Udgivet juni 2022

Download eller se rapporten på
www.socialstyrelsen.dk.

Der kan frit citeres fra rapporten med angivelse
af kilde.

ISBN: 978-87-94059-99-2

Indhold

Anbefalinger til en kommunal indsats mod vold i nære relationer	2
Anbefalinger til en kommunal indsats til voldsudsatte	2
Vold i nære relationer - en aktuel og alvorlig problematik	3
Anvendelse af anbefalingerne til en indsats mod vold i nære relationer	3
Vidensniveau i anbefalingerne	4
Anbefalingernes opbygning	5
Rutinemæssig og dialogbaseret <i>opsporing</i> af voldsudsatte personer	6
<i>Risikovurdering</i> og håndtering af den voldsudsattes sikkerhed	8
<i>Relationsopbygning</i> mellem voldsudsat og fagprofessionel	10
<i>Koordineret</i> samarbejde mellem aktører	12
Aktivering af positivt <i>netværk</i> omkring den voldsudsatte	14
Fokus på at den voldsudsatte <i>erkender</i> volden	16
Målrettet understøttelse af borgerens <i>mestring og handlekompetencer</i>	18
<i>Spejling</i> mellem ligesindede i indsatsforløb	20

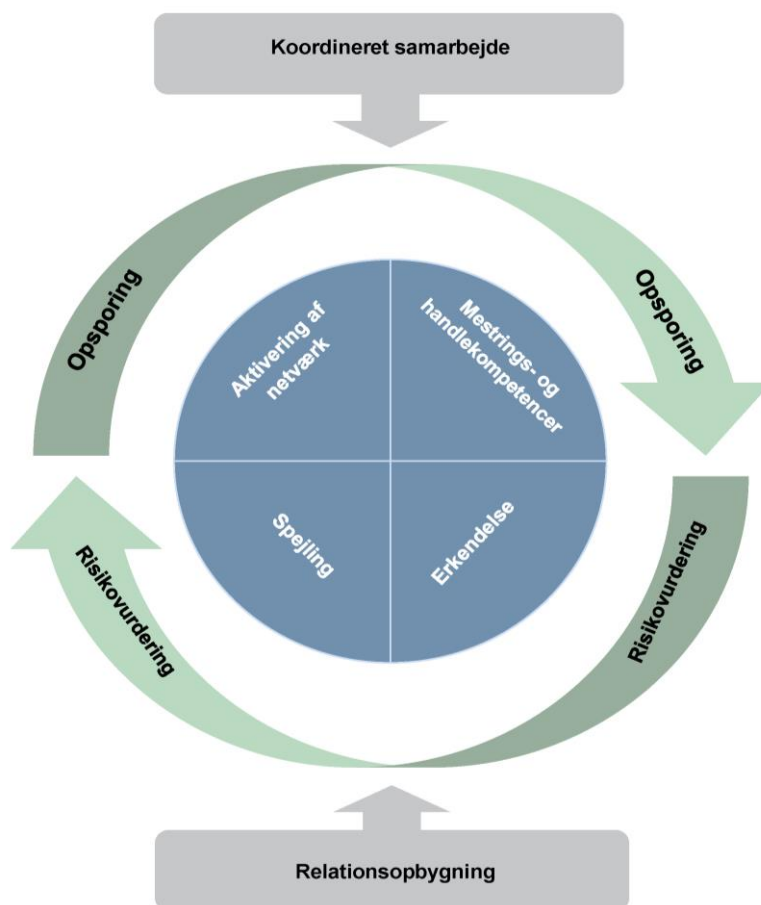
Anbefalinger til en kommunal indsats mod vold i nære relationer

Anbefalinger til en kommunal indsats til voldsudsatte

Socialstyrelsen har udarbejdet otte anbefalinger til en kommunal indsats mod vold i nære relationer. Formålet med anbefalingerne er at styrke indsatsen i landets kommuner, så flere voldsudsatte personer får den rette hjælp, før volden eskalerer eller intensiveres.

Anbefalingerne handler om voldsudsatte mænd og kvinder, som ikke er i målgruppen for et ophold på et mandekrisecenter efter § 110 eller et kvindekrisecenter efter § 109, hvor en ambulans indsats vil være egnet. Anbefalingerne er målrettet kommuner, men det faglige indhold i anbefalingerne kan også være relevant for andre, der møder og arbejder med voldsudsatte. Hvis den voldsudsatte har børn, skal retningslinjer og lovgivning, der vedrører børn, følges. Anbefalingerne omfatter opsporing og sikkerhedsvurdering, koordineret samarbejde og relationsopbygning og anbefalinger til selve indsatsen til den voldsudsatte person som illustreret i figur 1 nedenfor.

Figur 1 – de otte anbefalinger:

Vold i nære relationer - en aktuel og alvorlig problematik

Der findes ingen undersøgelser, der belyser det fulde omfang af vold i nære relationer, men det skønnes, at omkring 38.000 kvinder og 19.000 mænd hvert år er udsat for fysisk partnervold i Danmark, mens ca. 3,9 pct. af danske kvinder og 1,2 pct. af danske mænd oplever sig udsat for psykisk partnervold. I 2020 havde op mod 2.300 kvinder ophold på et kvindekrisecenter, og omkring 2.100 børn og unge ledsagede deres mor på et kvindekrisecenter. Partnerdrab er den største hovedtype af drab i Danmark og tre fjerdedele af ofrene for partnerdrab er kvinder. I perioden 1992-2016 blev 298 kvinder og 78 mænd dræbt af deres nuværende eller tidligere partner. Det svarer til 56 pct. af alle drab på kvinder og ni pct. af alle drab på mænd i den periode.

Det må antages, at vold i nære relationer er en væsentlig problematik for en del borgere i alle landets kommuner. Voldsudsatte kan have andre sociale problemer ud over voldsudsættelsen og kan have kontakt med kommunen i forskellige sammenhænge. Vold i nære relationer er ikke kun en udbredt problematik, men også en alvorlig problematik, og voldsudsættelsen kan ofte være langvarig og svær at bryde ud af. Det kan have store konsekvenser for den voldsudsatte person og eventuelle børn. Udover psykiske og sociale konsekvenser for den voldsudsatte, kan der være risiko for, at volden eskaleres og bringer den voldsudsatte i fare.

Det er afgørende, at I som kommune har fokus på voldsudsættelse som problematik og ved, hvad der skal gøres, når der er mistanke om, eller der er identificeret vold i nære relationer. Dels kan det komme borgeren til gavn, at den voldsudsatte tilbydes den rette hjælp, opnår øget trivsel, selvstændighed og mestringskompetence og får et liv uden vold, dels kan en tidligere indsats være forebyggende for et krisecenterophold og kan reducere omkostninger for kommunen.

Som kommune er I forpligtet til at yde rådgivning, hjælp og støtte mm. til personer med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller med særlige sociale problemer efter serviceloven. Nedenfor er nævnt et udsnit af paragraffer, hvor I fx har mulighed for at bringe anbefalingerne i spil.

Jævnfør § 10 skal kommunen sørge for, at enhver har mulighed for gratis rådgivning med det formål at forebygge sociale problemer og hjælpe borgeren. Ifølge § 12 skal kommunen sørge for tilbud om gratis rådgivning til personer med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller med særlige sociale problemer.

Jævnfør servicelovens § 85 er I som kommune forpligtet til at give hjælp, omsorg og støtte samt optræning og hjælp til udvikling af færdigheder til bl.a. personer med særlige sociale problemer, og jævnfør § 99 sørger kommunen for tilbud om en støtte- og kontaktperson til bl.a. personer med særlige sociale problemer.

I tilfælde hvor den voldsudsatte eller voldsudøvende person har samtidige sociale problemer ud over voldsudsættelsen eller voldsudøvelsen, kan det være relevant at forholde sig til de muligheder for sammenhængende og helhedsorienteret støtte, der fremgår af servicelovens § 81. I overensstemmelse med § 81 skal I som kommune jævnfør § 82 yde hjælp til personer med betydelig nedsat psykisk funktionsevne.

Anvendelse af anbefalingerne til en indsats mod vold i nære relationer

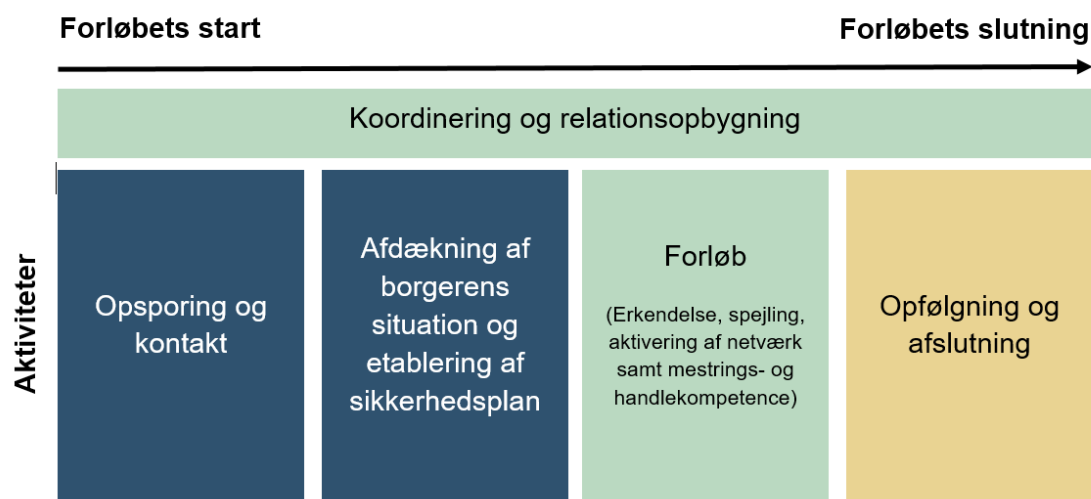
Det er vigtigt, at I som kommune anvender anbefalingerne og tænker det voldsspecifikke fokus og de voldsspecifikke kompetencer ind i den sociale indsats og andre relevante sammenhænge, hvor voldsudsatte kommer i kontakt med kommunen. I kan bruge anbefalingerne som pejlemærke for, hvad det er vigtigt at have fokus på, når I som kommune

starter en indsats til voldsudsatte. Hvis I allerede har en indsats til voldsudsatte kan anbefalingerne være en tjekliste og inspiration til opkvalificering af indsatsen til voldsudsatte.

Anbefalingerne henvender sig både til kommunale ledere og medarbejdere. Ved implementering af anbefalingerne vil det være ledelsens ansvar at sikre, at anbefalingerne bliver drøftet og indarbejdet i kommunens arbejdsgange, og det vil være op til hver enkelt kommune at tage stilling til, hvor udførelsen af anbefalingerne skal placeres og at sørge for at implementere dem. Selve varetagelsen af den socialfaglige praksis vil ligge hos medarbejderne.

De otte anbefalinger, som fremgår af figur 1, ansues som et sammenhængende borgerforløb, som det er vist i figur 2 nedenfor. Anbefalingerne er retningsgivende og kan tilpasses kommunens lokale kontekst. Samtidig er der plads til, at kommunen kan samarbejde med specialiserede aktører om de anbefalinger, der har at gøre med et indsatsforløb til voldsudsatte borgere.

Figur 2 – anbefalingerne i et sammenhængende borgerforløb:

Vidensniveau i anbefalingerne

Anbefalingerne er baseret på otte kerneelementer, der blev identificeret i en screeningsrapport om kvinder og mænd udsat for vold i nære relationer, og på baggrund af denne blev der udviklet en indsatsmodel til voldsudsatte. Begge blev udgivet i 2020. Rapporten er baseret på litteratur om virkningsfulde elementer i indsatsen mod vold i nære relationer, undersøgelser og interviews med nordiske NGO'er, tilbud og kommuner. Det betyder, at de otte anbefalinger tager udgangspunkt i socialfaglige og psykologiske tilgange, metoder og indhold i håndtering af sager om vold i nære relationer, der har en gavnlig virkning for voldsudsatte, så de kan opnå et liv uden vold.

Voldsspecifik viden i anbefalingerne bygger desuden på viden fra aktører på området såsom Danner, Landsorganisation af Kvindekrisecentre (LOKK) og Lev Uden Vold). Der henvises i anbefalingerne til forskelligt materiale og viden om vold i nære relationer fra bl.a. nogle af disse aktører.

Anbefalingernes opbygning

Teksten i hver anbefaling er delt op i fire niveauer. Niveauerne i anbefalingerne indeholder en overordnet retningsgivende anbefaling og dernæst faglige begrundelser for anbefalingen, samt hvordan anbefalingen kan udføres i praksis.

HVAD	ANBEFALING Den konkrete retningsgivende anbefaling.
HVORFOR	FAGLIG BEGRUNDELSE Beskrivelse af det faglige grundlag for hvorfor det er vigtigt at arbejde med anbefalingen.
HVORDAN	PRAKSISBESKRIVELSE Beskrivelse af hvordan anbefalingen kan omsættes i praksis.
	HJÆLPEREDSKABER Forslag til konkrete redskaber til omsætning af anbefalingen i praksis.

Rutinemæssig og dialogbaseret opsporing af voldsudsatte personer

HVAD	ANBEFALING <i>Etabler en praksis, hvor kommunale medarbejdere integrerer en rutinemæssig og dialogbaseret opsporing af voldsudsatte personer, så voldsudsatte tilbydes hjælp, før volden intensiveres eller eskalerer.</i>
HVORFOR	FAGLIG BEGRUNDELSE Voldsudsatte personer har ofte nedbrudt modstandskraft og oplevelse af manglende handlemuligheder. Voldsudsatte kan have svært ved at søge hjælp af sig selv, da de kan opleve følelser af skam, skyld, lavt selvværd og lav selvtillid som følge af voldsudsættelsen. Voldsudsatte kan også være nervøse for ikke at blive troet på ¹ . Selvom der kan være tegn, der tyder på vold, eller der kan være mistanke om vold, kan voldsudsættelsen også ofte være helt skjult. Vold er et tabubelagt emne, og den voldsudsatte person forsøger ofte at skjule volden. Det er derfor sjældent den voldsudsatte selv, der starter samtalen om voldsudsættelsen. Samtidig kan voldsudsatte personer ofte opleve ensomhed og isolation ² . Isolationen kan være en direkte strategi i voldsudøvelsen eller en følge af den skam og skyld, den voldsudsatte kan føle. I begge tilfælde kan isolation og ensomhed modvirke, at den voldsudsatte opsøger hjælp. Derfor er det særdeles vigtigt at integrere en rutinemæssig og dialogbaseret opsporing, hvor voldsudsatte får mulighed for at fortælle om volden og tilbydes et støttende tilbud efter deres behov, så de på sigt kan bryde med isolation og voldsudsættelse. Opsporing er en forudsætning for, at den rette indsats kan tilbydes og igangsættes. En koordineret og rutinemæssig opsporing af voldsudsatte personer vil hjælpe til at identificere de personer, som ikke selv opsøger støtte ift. voldsudsættelsen, og opsporingen kan bremse borgerens problembillede, før det vokser, og volden eskalerer.
HVORDAN	PRAKSISBESKRIVELSE Ved opsporingen af voldsudsatte personer skal man være særligt opmærksom på to dele. Det er vigtigt, at kommunal ledelse forholder sig til, hvordan begge punkter integreres i opsporingen. Det rutinemæssige i opsporingen handler om en systematisk opmærksomhed på vold i nære relationer, mens det dialogbaserede handler om måden, man spørger ind til en potentiel voldssituation på. <ul style="list-style-type: none"> • Det rutinemæssige i opsporingen Det rutinemæssige i opsporingen indebærer, at der arbejdes med systematisk opsporing. Det betyder, at eksempelvis kommunale sagsbehandlere rutinemæssigt er opmærksomme på vold i nære relationer i mødet med borgeren. Det kan eksempelvis ske ved at have en systematik for opmærksomhed på vold i nære relationer, som kan integreres i eksisterende udredningspraksis og arbejdsgange. Det skal sikre, at medarbejdere er opmærksomme på, at vold kan være en dimension, der skal afdækkes ligesom øvrige sociale problemer, så skjult voldsudsættelse kan blive håndteret.

¹ Se fx Weih, N. & Leth, M. L. (2021): *Hvordan opsporer jeg og håndterer sager om partnervold? En håndbog til kommunale sagsbehandlere*. Lev Uden Vold.

² Rambøll (2020): *Indledende screeningsrapport om kvinder og mænd udsat for vold i nære relationer*. Rambøll Management Consulting for Socialstyrelsen.

- **Det dialogbaserede i opsporingen**

Det dialogbaserede i opsporingen indebærer, at kommunale medarbejdere med deres ledelse drøfter, hvordan man kan gribe samtaler an, hvor der ved mulige tegn eller bekymring om potentiel voldssituation spørges ind til dette. Karakteren af samtalen og spørgsmålene er vigtige for at skabe et fortroligt rum, hvor borgeren kan åbne op om sin situation i trygge rammer³. Det er afgørende for opsporingen at sikre, at den voldsudsøvende part ikke er tilstede eller i nærheden, når en dialog om eventuel voldsudsættelse finder sted. Det gælder også, hvis der fx er tale om en telefonsamtale. I den dialogbaserede samtale i opsporingen er det væsentligt at etablere en god og tillidsfuld relation til den voldsudsatte jævnfør anbefalingen om relationsopbygning.

Retningslinjer for opsporing

Det er relevant at udarbejde fælles retningslinjer for opsporingen. Retningslinjerne bør have fokus på, hvordan opsporing integreres som en del af det rutinemæssige i medarbejderen møde med borgeren, og hvordan den enkelte medarbejder handler, når der er mistanke om eller tale om voldsudsættelse. Det kan fx være retningslinjer, der beskriver arbejdsgange for, hvem der gør hvad i kommunen på fx socialområdet, ældreområdet, handicapområdet, børneområdet, beskæftigelsesområdet, det boligsociale område med flere. I retningslinjerne kan der også indgå en plan for koordinering med øvrige sektorer. I dialog med medarbejderne bør ledelsen løbende vurdere, hvordan retningslinjerne fungerer i praksis. Der bør desuden være særlig opmærksomhed ift. borgere, der kommer til fra en anden kommune. Ledelsen er ansvarlig for, at der laves retningslinjer for arbejdsgange og for, hvordan arbejdsgangene koordineres internt og på tværs. Anbefalingen om opsporing hænger derfor også sammen med anbefalingen om koordinering på tværs.

Derudover bør retningslinjerne have fokus på dialogen, der indledes, når kommunale sagsbehandlere og fagpersoner har mistanke om eller bliver bekendt med voldsudsættelse. De fælles retningslinjer bidrager til, at den enkelte medarbejder støttes i det opsporende arbejde og føler sig sikker i, hvordan en samtale, hvor der spørges til en potentiel voldssituation, gribes an. Det er i denne sammenhæng også vigtigt, at de fælles retningslinjer er tydelige omkring underretningspligten, hvis der er børn involveret, samt hvordan medarbejderne bedst forholder sig til denne.

Mange forskellige medarbejdere i kommunen kan møde og derved også have mulighed for at opspore personer udsat for vold i nære relationer. Det kan være frontpersonale, sagsbehandlere, fagpersonale på væresteder, opsøgende medarbejdere, hjemmehjælpere med flere. Det er derfor helt centralt, at alle medarbejdere ved, hvor kommunens fælles retningslinjer kan findes, så de kan finde hjælp, når de sidder med en konkret sag. Hav løbende fokus på at drøfte retningslinjer samt konkrete oplevelser med en rutinemæssig og dialogbaseret opsporing af voldsudsatte personer. Det kan foregå i form af et fast punkt om vold i nære relationer ved supervision og sparring i fagfællesskaber³. Derved kan den enkelte medarbejder dele konkrete oplevelser, der har gjort indtryk. Derudover kan medarbejdere vidende om, hvad der har en positiv virkning i opsporingen.

HJÆLPEREDSKABER

³ Se fx Weih, N. & Leth, M. L. (2021). *Hvordan opsporer og håndterer jeg sager om partnervold? En håndbog til kommunale sagsbehandlere*. Lev Uden Vold.

Brug eksempelvis Lev Uden Volds generelle råd og samtaleguide til samtalen med en person, hvor der er mistanke om, eller hvor det er sikkert, at der er voldsudsættelse⁴. Drøft spørgsmålene, og tilpas dem til jeres organisation/team/afdeling:

- [Link til Lev Uden Volds samtaleguide: Samtaleguides \(levudenvold.dk\)](http://levudenvold.dk)

Risikovurdering og håndtering af den voldsudsattes sikkerhed

HVAD	ANBEFALING <i>Hav risikovurdering og håndtering af den voldsudsatte persons sikkerhed som en fast integreret praksis i alle sager vedrørende vold i nære relationer, så det sikres, at den voldsudsatte kan forebygge voldsudsættelse og har en plan at handle ud fra ved trusler om eller risiko for voldsudsættelse.</i>
HVORFOR	FAGLIG BEGRUNDELSE Det er afgørende at vurdere og sikre den voldsudsattes sikkerhed som udgangspunkt for enhver indsats og løbende at revurdere den voldsudsattes sikkerhed. Dette for at sikre de nødvendige tiltag, der skal iværksættes for at stoppe volden eller hindre, at den eskalerer. Derudover for at sikre at den voldsudsatte føler sig tryk og derved kan indgå fokuseret i en følgende indsats og opnå mest mulig udbytte af indsatsen. Hvis ikke de rette sikkerhedsmæssige foranstaltninger iværksættes, kan det være en væsentlig stopklods for virkningen af en aktuel indsats og af eventuelle andre indsatser, som den voldsudsatte person modtager i andet regi. I værste fald kan manglende sikkerhedshåndtering have alvorlige konsekvenser for den voldsudsattes sikkerhed. Særligt for målgruppen, der ikke tager ophold på krisecenter, er det afgørende at have et fokus på sikkerhed. Denne målgruppe kan fortsat leve tæt sammen med den voldsudøvende, eller den voldsudøvende kan opsøge dem. Samtidig er det generelt karakteristisk for mange voldsudsatte, at de mangler forståelse for egen reelle sikkerhedssituation ⁵ .
HVORDAN	PRAKSISBESKRIVELSE Risikovurdering og håndtering af den voldsudsatte persons sikkerhed indebærer tre trin: <ul style="list-style-type: none"> • Trin 1 – Risikovurdering Udførelsen af en risikovurdering i sager vedrørende vold i nære relationer kræver specialiseret, voldsfaglig viden og konkrete værktøjer. Det er derfor nødvendigt, at en eller flere medarbejdere uddannes eller oplæres til at kunne varetage risikovurderinger. Det er ledelsens ansvar at sikre den relevante uddannelse til medarbejdere.

⁴ Se fx Weih, N. & Leth, M. L. (2021): *Hvordan opsporer jeg og håndterer jeg sager om partnervold? En håndbog til kommunale sagsbehandlere*. Lev Uden Vold.

⁵ Rambøll (2020): *Modelbeskrivelse: Indsats til kvinder og mænd udsat for vold i nære relationer*. Rambøll Management Consulting for Socialstyrelsen.

- **Trin 2 – Sikkerhedsplan**

På baggrund af risikovurderingen udarbejder medarbejderen en sikkerhedsplan. Planen udarbejdes i samarbejde med den voldsudsatte og tager udgangspunkt i dennes specifikke situation.

- **Trin 3 – Revurdering af sikkerhedsplan**

I sikkerhedsplanen skal det også fremgå, hvor ofte den skal revurderes. Dette er nødvendigt, idet borgerens sikkerhedsniveau kan ændre sig alt efter borgerens situation. Forskning viser eksempelvis, at volden kan eskalere, hvis den voldsudsatte person forlader partneren, eller hvis den voldsudsatte bliver gravid.

Medarbejdere, der udfører risikovurdering og laver sikkerhedsplaner, skal have et særligt kompetenceniveau, der omfatter specialiseret viden om vold i nære relationer, viden om og praksiserfaring med samtaler med voldsudsatte, certificering i risikovurderingsværktøjer eller oplæring i risikovurdering og praksiserfaring med at anvende dem, herunder udførelse af sikkerhedsplaner.

Ledelsen skal sikre, at medarbejdere har de relevante kompetencer, og at organisering og arbejdsgange støtter op om varetagelsen af risikovurderinger. Ledelsen kan fx sørge for, at der uddannes nøglemedarbejdere i kommunen, som kan risikovurdere og lægge planer for sikkerhedshåndteringen. Hvis dette ikke vurderes muligt, er det afgørende, at der er retningslinjer for, hvordan risikovurderinger foretages, og om særlig ekspertise uden for kommunen skal anvendes. I sammenhæng med anbefalingen om opsporing er det vigtigt, at medarbejdere har viden om den særlige sikkerhedssituation, voldsudsatte personer kan være i, ligesom det er vigtigt løbende at revurdere sikkerhedsplanen.

HJÆLPEREDSKABER

Risikovurdering af voldsudsatte personer:

- Certificering af medarbejdere i anvendelse af eksempelvis risikovurderingsværktøjerne SARA (SV), SAM, PATRIARK.
- Oplæring i at kunne risikovurdere. Se fx Lev Uden Volds faghæfte om risikovurderinger. Link til faghæftet: [Risikovurdering af vold i nære relationer - et inspirationshæfte til fagpersoner \(levudenvold.dk\)](#).
- Sikkerhedsplan for videre håndtering af den voldsudsatte persons sikkerhed.
- Mulighed for overfaldsalarm til den voldsudsatte person.

Relationsopbygning mellem voldsudsat og fagprofessionel

HVAD	ANBEFALING <p>Sørg for at opbygge en god relation og tillid mellem voldsudsatte personer og fagprofessionelle i indsatsen for at sikre, at den voldsudsatte kan åbne op omkring sin situation og kan indgå konstruktivt i indsatsen.</p>
HVORFOR	FAGLIG BEGRUNDELSE <p>Som grundlag for at den voldsudsatte person åbner op om en voldssituation og modtager den tilbudte støtte, er det afgørende at skabe tryghed og tillid i relationen mellem voldsudsatte og fagprofessionelle. Samtidig med at vold er et tabubelagt emne, har nogle voldsudsatte ikke erkendt den voldelige relation, de har været og/eller fortsat er i. Derudover taler mange voldsudsatte personer om volden for første gang, når de retter henvendelse til fagprofessionelle eller opspores via kontakt til andre aktører.</p> <p>I mødet med fagprofessionelle er det derfor afgørende, at voldsudsatte ikke møder fordomme eller mistillid. En del af relationsopbygningen handler om, at den voldsudsatte person føler sig lyttet til og mødes af anerkendelse omkring den specifikke voldssituation. At opbygge tillid ved anerkendelse af den voldsudsatte persons situation handler bl.a. om at kunne forstå de modsatrettede følelser af kærlighed, frygt og afhængighed, der kan være til den voldsudøvende, og som er kendetegnende for at være udsat for vold i nære relationer⁶. Det kan også være svært at bryde forholdet, hvis der er fælles børn involveret. Relationsopbygningen og tilliden ligger altså i at anerkende den ambivalente situation, den voldsudsatte person er i, og samtidig understøtte, at der findes en vej ud af volden.</p> <p>En god og tillidsfuld relation kan være en afgørende faktor for, at den voldsudsatte erkender volden og for at bryde med det tabu, mange voldsudsatte oplever⁷.</p> <p>Når der er tale om relationsopbygning mellem fagprofessionel og voldsudsatte migrantkvinder kan det være svært at etablere tillid, da migrantkvinder kan have en internaliseret frygt og systemangst. Her kan det være særligt vigtigt, at der er fokus på den kulturelle forståelse, eller at den fagprofessionelle og den voldsudsatte person har samme baggrund⁸.</p>
HVORDAN	PRAKSISBESKRIVELSE <p>Relationsopbygning mellem voldsudsatte personer og fagprofessionelle bør være et vedvarende fokus før, under og efter den voldsudsattes forløb. En god relation kan have afgørende betydning for den indledende opsporing/erkendelse af volden samt som led i en virksom indsats.</p> <p>Nedenfor fremhæves to måder, hvorigennem en god relationsopbygning kan etableres:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Åben, anonym rådgivning Hvis den voldsudsatte kan have svært ved at fortælle om volden eller ønsker at være anonym, er det relevant, at der er en mulighed for at henvende sig anonymt vedrørende

⁶ Se fx Weih, N. & Leth, M. L. (2021): *Hvordan opsporer jeg og håndterer sager om partnervold? En håndbog til kommunale sagsbehandlere*. Lev Uden Vold.

⁷ Rambøll (2020): *Modelbeskrivelse: Indsats til kvinder og mænd udsat for vold i nære relationer*. Rambøll Management Consulting for Socialstyrelsen.

⁸ Mosekilde et al. (2018). *Vold mod migrantkvinder i Danmark. Erfaringer og data fra Danners opsøgende arbejde blandt en særlig isoleret målgruppe: 2021 til 2018*. Danner.

egen voldssituation. Det kan være med til at åbne op for kontakt og skabe tillid til en videre hjælp. På samme måde kan telefonisk eller ambulante personlig rådgivning være en vej ind, hvor der skabes tidlig tillid, så den voldsudsatte ønsker at indgå i videre støtte hvis relevant.

- **Anerkendelse og respekt for alvoren i den voldsudsattes persons situation**

Det kan være med til at danne en tillidsfuld relation at tale om faktuelle forhold omkring volden frem for baggrunde for volden. I den sammenhæng kan det fremhæves, at den voldsudsatte person ikke står alene med oplevelsen, men at andre kvinder har oplevet lignende forhold. Dette kan bl.a. gøres gennem mere uformelle, indledende samtaler.

Uanset hvordan der arbejdes med relationsopbygning, er det vigtigt, at de fagprofessionelle har tilstrækkelig viden om målgruppen for vold i nære relationer, og at relationsarbejdet er fagligt understøttet. I den sammenhæng er det relevant at gøre brug af supervision, så fagprofessionelle har mulighed for at få sparring på de møder, de har med voldsudsatte personer⁹.

HJÆLPEREDSKABER

I denne anbefaling om relationsopbygning er det helt centralt at have viden om vold i nære relationer og de dynamikker, der kan være tilstede ved voldsudsættelse.

- På Socialstyrelsens hjemmeside findes mere viden om vold i nære relationer. Læs mere om vold i nære relationer her.
- På Danners hjemmeside findes viden om voldsspiralen. Link til siden: Voldsspiralen (danner.dk)
- I antologien 'Vold i familien. Viden for fagfolk' kan der bl.a. også hentes teoretisk viden om voldsspiralen. Antologien præsenterer desuden en række kapitler, der alle giver perspektiver på vold i familien og giver forskellig viden til fagfolk¹⁰. Find antologien om vold i familien her (levudenvold.dk)

⁹ Rambøll (2020): *Indledende screeningsrapport om kvinder og mænd udsat for vold i nære relationer*. Rambøll Management Consulting for Socialstyrelsen.

¹⁰ Oldrup H. og bidragsyderne (2020): *Vold i familien. Viden for fagfolk*. Akademisk Forlag, København.

Koordineret samarbejde mellem aktører

HVAD	ANBEFALING <i>Koordiner samarbejdet mellem kommunens aktører i enkeltsager og på tværs af sektorer, så voldsudsatte personer rettidigt modtager den rette hjælp fra de rette instanser, og så koordineringen bidrager til, at indsatsen til den voldsudsatte bliver effektiv og målrettet.</i>
HVORFOR	FAGLIG BEGRUNDELSE Forskning viser, at voldsudsatte personer ofte har samtidige problemstillinger, som har betydning for, hvordan den voldsudsatte kan hjælpes ud af volden, og hvordan der evt. støttes op om andre problemstillinger som fx beskæftigelse, forældrerolle eller misbrug ¹¹ . Det er derfor nødvendigt, at tilrettelæggelsen af en indsats integrerer aktører hele vejen rundt om borgeren, for at den voldsrelaterede indsats kan være virkningsfuld ¹¹ . For at en indsats til voldsudsatte er effektiv og målrettet, er det væsentligt, at koordinering i den enkelte sag sker på tværs af sektorer og mellem forskellige aktører internt i kommunen. På tværs af sektorer kan der koordineres mellem kommune, region, stat, civilsamfundsorganisationer og private tilbud. Internt i kommunen kan der koordineres mellem fx forvaltninger, sociale boligområder, sociale institutioner, sundhedsområdet med flere. Koordinering skal ske med den rette timing og skal foregå kontinuerligt før, under og efter et forløb eller indsats ¹² . Koordineringen og samarbejdet mellem aktører er en afgørende forudsætning for en virksom indsats ¹² .
HVORDAN	PRAKSISBESKRIVELSE Det er væsentligt at sikre, at de medarbejdere, der møder eller opsporer voldsudsatte borgere i forskellige dele af kommunens 'indgange', kender støttemuligheder for borgeren og ved, hvortil de skal henvise og koordinere. Det hænger sammen med anbefalingen om at lave fælles retningslinjer i forbindelse med opsporing, så den enkelte medarbejder ved, hvordan der skal handles, når der er tale om sager om vold i nære relationer. Nedenstående punkter er væsentlige at overveje i sammenhæng med et koordineret samarbejde mellem aktører: <ul style="list-style-type: none"> • Helhedssyn på borgeren Det er vigtigt at have blik for borgerens samlede situation og ikke alene selve voldsproblematikken samt at tage afsæt i borgerens håb, drømme og ressourcer. En helhedsorienteret afdækning og indsats kan være med til at reducere de barrierer, der kan stå i vejen for en vellykket indsats. Det kan fx handle om bolig, økonomi, bekymringer for eventuelle børns situation, uddannelse, job osv. • Støttende organisationskontekst På det organisatoriske niveau er det nødvendigt med en støttende organisationskontekst med tilstrækkelige ressourcer, ledelsesfokus og kompetencer til at sætte fokus på vold som særskilt problemstilling.

¹¹ Rambøll (2020): *Modelbeskrivelse: Indsats til kvinder og mænd udsat for vold i nære relationer*. Rambøll Management Consulting for Socialstyrelsen.

¹² Rambøll (2020): *Indledende screeningsrapport om kvinder og mænd udsat for vold i nære relationer*. Rambøll Management Consulting for Socialstyrelsen.

- **Retningslinjer**
Der skal gerne være retningslinjer, der beskriver rollefordeling og ledelsesansvar både i egen organisation og mellem sektorer, og som beskriver arbejdsgange i organisationen for sager om vold i nære relationer.
- **Fælles kompetenceudvikling**
På det fagprofessionelle niveau kan koordineringen ske gennem fælles kompetenceudvikling, som sætter fokus på aktørernes samarbejde, ansvarsområder og snitflader i og på tværs af sektorer.
- **Rutinemæssig praksis for koordinering**
Etabler rutinemæssig praksis, hvor sagsbehandling koordineres på tværs af voksenområdet.
- **Tænk alle relevante aktører ind i koordineringen**
Koordiner mellem alle nødvendige aktører på tværs af afdelinger i kommunen og andre sektorer, som fx praktiserende læge, psykiatri og civilsamfundsorganisationer.

HJÆLPEREDSKABER

- Lav evt. en handleplan for borgerens forløb, hvor der tages stilling til en koordineret sagsbehandling ift. afklaring af borgerens behov, en koordineret indsats og en klar plan for borgerens fortsatte udvikling ved afslutning på en indsats.

Aktivering af positivt netværk omkring den voldsudsatte

HVAD	ANBEFALING <i>Understøt etablering eller fastholdelse af et positivt netværk for den voldsudsatte person, så netværket kan være en ressource, der understøtter, at den voldsudsatte kan slippe ensomhed og isolation.</i>
HVORFOR	FAGLIG BEGRUNDELSE Det er væsentligt at aktivere et positivt netværk omkring den voldsudsatte person, så personen kan bryde med de negative relationer, der kan være med til at fastholde den voldsudsatte person i voldsrelationen. Aktivering af et positivt netværk kræver støtte fra fagprofessionelle, fordi voldsudsatte ofte oplever social isolation og ensomhed. Oplevelsen af isolation og ensomhed kan fx forekomme, fordi den voldsudsatte kan have trukket sig fra netværk og nære relationer for at skjule volden eller er blevet tvunget til at isolere sig som en del af voldsudøvelsen. Formålet med at aktivere et positivt netværk omkring den voldsudsatte person er at understøtte denne i at bryde med volden og samtidig sikre, at den voldsudsatte fortsat har ressourcer og støtte, når hun/han ikke modtager en indsats mere. Det positive netværk omkring den voldsudsatte kan eksempelvis bestå af pårørende, inddragelse af lokalsamfundet (fx frivillige organisationer, arbejde eller fritidsaktiviteter) eller ligesindede, der har modtaget hjælp i forbindelse med egen voldsudsættelse jævnfør anbefalingen om spejling. Der kan være tale om et eksisterende netværk, der har en positiv indvirkning på den voldsudsatte og/eller understøttelse af nye, velfungerende netværk. I arbejdet med aktivering af et positivt netværk er det centralt, at netværket har en forståelse af den voldsudsattes situation, og hvad det vil sige at være udsat for vold i nære relationer. Det skal bidrage til, at netværket har en anerkendende tilgang til den voldsudsatte person. Med det afsæt kan netværket være en ressource til at understøtte den enkelte og være med til at skabe mulighed for et liv uden vold.
HVORDAN	PRAKSISBESKRIVELSE Kommunale medarbejdere eller fagpersoner fra specialiserede tilbud integrerer arbejdet med at aktivere den voldsudsattes netværk i den voldsudsattes forløb. Der er overordnet to forhold, som er centrale i omsætningen af denne anbefaling: <ul style="list-style-type: none"> • Kortlægge og identificere Aktivering af netværk indebærer, at der arbejdes med en indledende kortlægning/identifikation af borgerens netværk, så der dannes overblik over positive relationer. • Inddrage og styrke netværk Aktivering af netværk indebærer, at der arbejdes med at inddrage og styrke eksisterende eller nyt netværk, så det kan spille en aktiv rolle som ressource og kan understøtte den voldsudsatte person i forhold til opbakning og støtte under og efter endt indsats.

Inddragelsen kan ske ved rådgivning til pårørende og netværk om håndtering af at være i tæt relation til en person, der er udsat for vold, samt rådgivning om, hvordan man som pårørende kan bakke op om den voldsudsatte persons udvikling¹³.

Anbefalingen om aktivering af netværk kan med fordel indgå i kommunale forløb målrettet voldsudsatte personer. Det kan også være relevant at samarbejde med civilsamfundsorganisationer med et tilbud til voldsudsatte personer, fritidsaktiviteter eller andre aktører om aktivering af netværket. Det er væsentligt, at medarbejdere, der arbejder med aktivering af den voldsudsatte persons netværk, har voldsfaglige kompetencer.

HJÆLPEREDSKABER

I forbindelse med den del af netværket, der handler om pårørende, kan der findes inspiration fra eller henvises til:

- Danners indsats "Sig det til nogen", hvor der tilbydes rådgivningsforløb til pårørende. Læs mere om "Sig det til nogens" rådgivning her (danner.dk).
- Lev Uden Volds Nationale Hotline, hvor pårørende og fagpersoner er en del af målgruppen. Læs mere om Lev Uden Volds hotline her (levudenvold.dk).

---

¹³ Rambøll 2020, Indledende screeningsrapport om kvinder og mænd udsat for vold i nære relationer, Rambøll Management Consulting for Socialstyrelsen.

Fokus på at den voldsudsatte erkender volden

HVAD	ANBEFALING <i>Etabler en praksis, hvor sagsbehandlere og socialfaglige medarbejdere giver rådgivning og støttende samtaler, der tilvejebringer voldsudsatte personers erkendelse af volden, så voldsudsatte kan bryde med volden, få bearbejdet volden og opnå et liv uden vold.</i>
HVORFOR	FAGLIG BEGRUNDELSE Personer, der udsættes for vold i nære relationer, har ikke nødvendigvis selv erkendt voldsudsættelsen. Voldens mekanismer kan gøre, at den voldsudsatte selv føler sig skyldig i at være blevet udsat for de voldelige handlinger og er skamfuld over det. Som følge af voldsudsættelsen kan den voldsudsatte bagatellisere, bortforklare og normalisere volden. Normalisering af volden sker gradvist over tid, og voldsudsatte kan påvirkes til at miste troen på sig selv og opleve, at selvværdet bliver nedbrudt ¹⁴ . At arbejde med erkendelse af volden handler om at arbejde med den voldsudsattes selvforståelse. Det handler om, at den voldsudsatte ser sig selv som en, der har været udsat for vold, at den voldsudsatte kan fralægge sig skylden og ansvaret for voldsudsættelsen og kan se den voldsudøvende som en, der havde magten til at udøve vold. Erkendelse af vold er et nødvendigt første skridt, for at den voldsudsatte person kan bryde med volden, og erkendelsen kan være en beskyttelsesfaktor for at undgå tilbagefald til volden. Erkendelse af voldsudsættelsen er en forudsætning for at kunne modtage rådgivning og støtte. Hvis personen ikke erkender, at det er vold, han/hun er eller har været udsat for, er det usandsynligt, at personen vil søge hjælp eller fortsætte med at modtage hjælp til at bryde med voldsudsættelsen. Det er væsentlig at bemærke, at det kan kræve tid og tålmodighed at arbejde med erkendelse hos voldsudsatte personer.
HVORDAN	PRAKSISBESKRIVELSE Erkendelsen af volden er både relevant i det opsporende arbejde og i konkrete indsatser og forløb. Den voldsudsatte persons erkendelse af volden kan nemlig være en kontinuerlig proces, som omfatter bearbejdning af følelser, traumer, skyld og skam. Flere undersøgelser peger på, at det at blive udsat for vold i nære relationer er traumatisk for den udsatte ¹⁵ . Det Nationale "Traume-Bevidst Tilgang"-Center har udgivet en beskrivelse af Traume-bevidst-tilgang, som inkluderer seks principper om 1) sikkerhed, 2) pålidelighed og gennemsigtighed, 3) peer-støtte, 4) samarbejde, fællesbeslutningstagning og gensidighed, 5) empowerment, 6) kulturelle, historiske og kønsmæssige problemstillinger ¹⁶ . Det er derfor vigtigt at have en praksis, hvor erkendelse belyses både i opsporing af voldsudsatte og i selve indsatsen, der ydes til voldsudsatte.

¹⁴ Lundgren (2004): *Vældets normaliseringsproces: Två parter- två strategier*. ROKS, Stockholm.

¹⁵ Se fx Dokkedahl S.B. (2021): *Kvinder på kvindekrisecenter. En detaljeret undersøgelse om vold og voldens følgevirkninger over tid i et traumeperspektiv*. Syddansk Universitet.

¹⁶ Det Nationale TBT-Center (2020): *Traume-Bevidst Tilgang i Danmark*. Version 1.

Arbejdet med erkendelse kan ske gennem rådgivende og støttende samtaler og gennem behandlende indsatser, hvor socialfaglige og psykologiske tilgange anvendes.

Erkendelse af volden kan hænge sammen med anbefalingen om spejling, da spejling i fx gruppeforløb med andre voldsudsatte personer kan understøtte arbejdet med den voldsudsattes selvforståelse, samtidig med at den voldsudsatte ikke føler sig alene i erkendelsen.

Anbefalingen om erkendelse af volden kan med fordel indgå i kommunale forløb, som er målrettet voldsudsatte personer. Det kan også være relevant at samarbejde med civilsamfundsorganisationer med et tilbud til voldsudsatte personer om forløb, hvori arbejdet med erkendelse varetages. Anbefalingen indgår som en del af individuelle eller gruppebaserede forløb. Det er væsentligt, at medarbejdere, der arbejder med voldsudsattes erkendelse af voldsudsættelse, har voldsfaglige kompetencer.

HJÆLPEREDSKABER

Viden om virksomme metoder ift. erkendelse af volden er sparsom, men i en screeningsrapport om vold i nære relationer fra 2020 fandt man, at noget tyder på, at følgende metoder kan være virksomme eller gavnlige i indsatsen til voldsudsatte personer. På tidspunktet for screeningen var der ikke viden om, hvorvidt andre metoder kan være virksomme. Nedenfor er de metoder, man fandt i screeningen, listet:

- Anvendelse af samtaleteknikker og socialfaglige og psykologiske tilgange, som fx den motiverende samtale (MI), kognitiv terapi, psykoedukation, mentalisering og mestringsstøtte.
- Til gruppeforløb kan den psykoedukative metode, Circle of Security, fx anvendes.
- Erkendelse af vold kan desuden ske gennem den internetbaserede rådgivningstjeneste, MIRA, som indeholder rådgivning om voldsudsættelse og erkendelse af at være udsat for vold¹⁷.

I screeningen peges der desuden på, at fokus på traumer er vigtigt at være opmærksom på. Inspiration til at arbejde med en traumebevidst tilgang kan findes her:

- Nationalt TBT-Centers beskrivelse af Traume-Bevidst Tilgang. Udgivelsen kan findes her (Region Hovedstaden).

¹⁷ Rambøll (2020): *Indledende screeningsrapport om kvinder og mænd udsat for vold i nære relationer*. Rambøll Management Consulting for Socialstyrelsen.

Målrettet understøttelse af borgerens *mestring og handlekompetencer*

HVAD	ANBEFALING <p><i>Fokuser på den voldsudsatte persons ressourcer, styrker og handlemuligheder i opsporende, rådgivende, støttende og behandlende indsatser, så den voldsudsatte sættes i stand til at mestre egen tilværelse og får opbygget handlekompetence til at bryde med volden og til at kunne leve et liv uden vold.</i></p>
HVORFOR	FAGLIG BEGRUNDELSE <p>For at kunne bryde med volden og opnå at leve et liv uden vold er det afgørende, at voldsudsatte personer har motivation og styrke til at bryde med volden og tror på, at de evner at mestre egen tilværelse og har handlekompetence og selvtillid til at gøre det¹⁸.</p> <p>Netop selvtillid, mestring og handlekompetencer kan være nedbrudt og svækket af at være udsat for vold. Psykisk vold kan være direkte målrettet nedbrydelse af den voldsudsattes selvtillid, tillid til egne evner og til at kunne handle selvstændigt. Voldsudsatte personer kan have lavt selvværd som en konsekvens af voldsudsættelsen og/eller som følge af en opvækst med omsorgssvigt eller vold i hjemmet. Voldsudsatte skal på den ene side anerkendes for at være ofre for en urimelig handling og anden side for at være ressourcestærke, handlekraftige personer, der evner at mestre egen livssituation.</p> <p>Flere studier underbygger, at indsatser og tilgange, der understøtter voldsudsatte personers ressourcer, styrker og handlemuligheder, har en positiv virkning i forhold til at øge voldsudsattes mestring, handlekompetencer og selvtillid. Recovery- og rehabiliterende tilgange, der understøtter voldsudsattes mestring og handlekompetence, er derfor afgørende for at understøtte voldsudsatte i at kunne bryde med volden og opnå et liv uden vold.</p>
HVORDAN	PRAKSISBESKRIVELSE <p>En målrettet understøttelse af voldsudsatte personers mestring og handlekompetencer sker i opsporende, rådgivende, støttende og behandlende indsatser med brug af socialfaglige og psykologiske tilgange som fx kognitiv terapi, psykoedukation, mentalisering, coaching og mestringsstøtte.</p> <p>Understøt voldsudsatte personers mestring og handlekompetencer gennem individuelle forløb og gennem gruppeforløb. Ved gruppeforløb er det vigtigt, at medarbejderne har kompetencer til at facilitere gruppeforløb. Anvend recovery- og rehabiliterende tilgange og tilgange, som understøtter, at den voldsudsatte (gen-)etablerer troen på sig selv og træner færdigheder til mestring og handling. Socialstyrelsen har udarbejdet otte faglige principper for recovery-orienteret rehabilitering. De otte principper danner en fælles forståelsesramme¹⁹. Det kan være relevant at forholde sig til principperne i forbindelse med understøttelse af voldsudsattes mestring og handlekompetencer.</p>

¹⁸ Rambøll (2020): *Indledende screeningsrapport om kvinder og mænd udsat for vold i nære relationer*. Rambøll Management Consulting for Socialstyrelsen.

¹⁹ Socialstyrelsen (2021): *Recovery-orienteret rehabilitering. Vejledning til praksis*. Version 3.

Mange kommuner arbejder allerede med recovery- og rehabiliterende tilgange og har fokus på borgeres mestring og handlekompetencer. Ligesom de øvrige anbefalinger, der vedrører borgerens forløb (erkendelse, netværk og spejling), kan denne anbefaling omsættes i kommuners eksisterende socialfaglige, støttende og rådgivende arbejde. Det er dog afgørende, at der er et særligt fokus på voldsudsættelse, voldens dynamikker og konsekvenser. Det kan også være relevant at samarbejde med civilsamfundsorganisationer med et tilbud til voldsudsatte, fritidsaktiviteter eller andre aktører om forløb, hvori træning af mestring og handlekompetencer indgår. Det er væsentligt, at medarbejdere, der arbejder med voldsudsattes mestring og handlekompetencer, har voldsfaglig viden og kompetencer. I anbefalingerne om aktivering af netværk, relationsopbygning og opsporing er der henvist til hjemmesider og udgivelser, hvor der kan findes relevant faglig viden om vold i nære relationer og voldens mekanismer.

I opsporende indsatser handler arbejdet med mestring og handlekompetencer om at understøtte, at borgeren begynder at se sig selv som en, der kan handle på egen hånd. Det skal åbne op for borgerens tro på at kunne mestre egen tilværelse. Understøttelsen skal gerne foregå kontinuerligt i mødet med den voldsudsatte og indgå i hele borgerens forløb, i starten af den voldsudsattes forløb, undervejs i forløbet og som afslutning på et indsatsforløb²⁰.

HJÆLPEREDSKABER

- Socialfaglige praksisser, hvor medarbejderne har voldsspecifikke kompetencer og mestrer tilgange, der understøtter recovery, empowerment, mestrings- og handlekompetencer hos den voldsudsatte.
- Socialstyrelsens vejledning til at arbejde recovery-orienteret rehabiliterende "Recovery-orienteret rehabilitering. Vejledning til praksis.". Find vejledningen til recovery-orienteret rehabilitering her (socialstyrelsen.dk).

---

²⁰ Rambøll (2020): *Indledende screeningsrapport om kvinder og mænd udsat for vold i nære relationer*. Rambøll Management Consulting for Socialstyrelsen.

Spejling mellem ligesindede i indsatsforløb

HVAD	ANBEFALING <p><i>Igangsæt forløb, hvor voldsudsatte personer der er rustet til det kan spejle sig i ligesindedes oplevelser og erfaringer og derved kan genkende egne reaktioner, følelser og tanker, så de motiveres og støttes til et liv uden vold.</i></p>
HVORFOR	FAGLIG BEGRUNDELSE <p>Fokus på spejling er væsentligt for voldsudsatte, fordi de ofte føler sig alene om voldsproblematikken og mangler troen på et liv uden vold²¹. Spejling i andre, som har oplevet noget tilsvarende, kan være afgørende i personers helingsproces. Spejling kan give emotionel støtte og inddebære, at den voldsudsatte person genkender egne reaktioner på volden, fx via andres oplevelser. Her er formålet, at den voldsudsatte oplever, at følelser og reaktioner som voldsudsat er normale. Spejling handler derfor om de følelser og reaktioner, der kan være forbundet med voldsudsættelsen, frem for genfortællinger af selve voldshistorien.</p> <p>Spejling kan bidrage positivt til erkendelse og aftabuering af vold, idet spejling kan give emotionel støtte og normalisering af følelser og reaktioner forbundet med voldsoplevelser.</p> <p>Spejling kan desuden have det positive afkast, at voldsudsatte personer etablerer nye netværk med ligesindede, som kan udvide den enkeltes handlemuligheder jævnfør anbefalingen om aktivering af positivt netværk²².</p>
HVORDAN	PRAKSISBESKRIVELSE <p>Spejling mellem ligesindede kan bidrage til at understøtte erkendelse af volden, den voldsudsattes mestring og handlekompetencer og styrkelse af netværk. Spejlingen er derfor relevant at integrere i løbet af rådgivende og støttende indsatser, hvor der arbejdes med disse tre anbefalinger. Spejlingen foregår fx i gruppeforløb, uformelle, sociale aktiviteter og dialogmøder med andre voldsudsatte. Det er væsentligt, at fagpersonen tager højde for, om den voldsudsatte person er rustet til at høre andre voldsudsattes historier, da der kan være risiko for retraumatisering²¹. Her kan det være relevant at se Det Nationale "Traume-Bevidst Tilgang"-Centers beskrivelse af Traume-bevidst-tilgang, der er henvist til i anbefalingen om erkendelse. Det er vigtigt at vurdere personens krisetilstand, og om oplevelserne er for præsente til, at personen kan rumme andres følelser og reaktioner. Det er derfor også afgørende for virkningen af spejling i andre voldsudsattes oplevelser, at der arbejdes aktivt med at gøre gruppen klar til at høre om andres følelser og reaktioner på voldsudsættelse²².</p> <p>Spejling kan ske gennem tre forskellige tilgange:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mellem voldsudsatte personer<p>Primært er spejling tænkt som en spejling mellem voldsudsatte personer, så de kan genkende sig i andres følelser og reaktioner forbundet med deres oplevelser med voldsudsættelse.</p>

²¹ Rambøll (2020): *Modelbeskrivelse: Indsats til kvinder og mænd udsat for vold i nære relationer*. Rambøll Management Consulting for Socialstyrelsen.

²² Rambøll (2020): *Indledende screeningsrapport om kvinder og mænd udsat for vold i nære relationer*. Rambøll Management Consulting for Socialstyrelsen.

- **Mellem voldsudsatte personer og personer, der ikke har oplevet voldsudsættelse**
Spejling kan også foregå mellem voldsudsatte personer og personer, der ikke har oplevet voldsudsættelse. Personer, der ikke har oplevet voldsudsættelse, kan fungere som positive forbilleder. Dermed vil det være en anden del af livet, den voldsudsatte person skal genkende. Ifølge studier viser denne tilgang, hvor der er fokus på netværksskabelse, sig særlig relevant for minoritetsgrupper.
- **Fagprofessionelle som rollemodeller**
Endelig fremhæves det i et enkelt studie af migrantkvinder, at spejling også kan ske ved, at de fagprofessionelle, som leverer indsatsen, agerer rollemodel ved at have samme baggrund som målgruppen for indsatsen og derigennem kan øge tilliden tidligt i indsatsen.

De sidste to tilgange til spejling viser, at spejling også kan handle om kulturel forståelse, som kan være særlig vigtigt for borgere med migrant- eller flygtningebaggrund.

Anbefalingen om spejling i ligesindede kan med fordel indgå i kommunale forløb, som er målrettet voldsudsatte personer. Det kan også være relevant at samarbejde med civilsamfundsorganisationer med et tilbud til voldsudsatte om forløb, hvor spejling indgår. Det er væsentligt, at medarbejdere, der arbejder med spejling i gruppeforløb, har kompetencer til at facilitere gruppeforløb og har voldsfaglig viden og kompetencer. I anbefalingerne om aktivering af netværk, relationsopbygning og opsporing er der henvist til hjemmesider og udgivelser, hvor der kan findes relevant faglig viden om vold i nære relationer og voldens mekanismer.

HJÆLPEREDSKABER

- Igangsættelse af gruppeforløb, hvor der bruges socialfaglige metoder og tilgange, og hvor den ansvarlige for forløbene forstår gruppedynamikker, voldens mekanismer og eventuelle følgevirkninger af volden.

Socialstyrelsen

Socialstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Tlf.: 72 42 37 00

www.socialstyrelsen.dk

april 2022